

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XIII. De irregularitate proveniente ex defectu libertatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

integri membri, & sit occulta poterit Episcopus dispensare virtute Conc. Trident. sect. 24. cap. 6. de reformat. Sicuti notant Angel. verbo corpore cuiusdam n. 1. Syluest. q. 10. Henrici lib. 1. c. 8. num. 4. lit. A. Auila 7. p. disputat. 3. dub. 2. conclus. 2. Et idem est inquit Auila, si abscessio casu contingeret ex propria culpa, dummodo occulta sit culpa, tamen si abscessio sit notoria.

PUNCTUM XIII.

De irregularitate proueniente ex defectu libertatis.

- 1 Carentia libertatis dum adest irregularem constituit.
- 2 Seruus sciente, & non contradicente domino ordinatus, liber est.
- 3 Si domino ignorante ordinetur, graue peccatum commisit. Et manet seruus, si solum minoribus iniurietur.
- 4 Quia si maioribus iniurietur, domino ignorante.
- 5 Seruus in Presbyterium ordinatus domino ignorante, non red ducitur in seruitutem, sed peccatum amittit, & domino reddit.
- 6 Obligatio rationem reddendi alicuius administrationis a republica accepta, irregularem constituit, dum durat.
- 7 Extenditur ad eos qui alicuius persona priuata non miserabilibus administrationi obligati sunt.
- 8 Tamen si predicti administrationem deponant, si rationem illius non reddiderint ad ordinibus repelluntur.
- 9 Finita administratione si lis moueatur de dolo, nequaquam potest ad ordines promoueri ante finitam litem.
- 10 Scelus est si fidelissimum idoneum exhibeat.
- 11 Item si deposita administratione, & illius ratione reddenda debitor existat, non obinde ab ordinibus excluderis.
- 12 Ex obligatione aliorum contractuum non es exclusus ab ordinibus.
- 13 A supradicta doctrina excipiuntur Regij Consiliarij, qui ex consuetudine, aut privilegio ad ordines promouentur non deposita administratione.
- 14 Ob administrationem rerum Ecclesie, seu persona Ecclesiastica, & ob administrationem, que per spectat opus pietatis, non inducitur irregularitas.

Inter defectus bonorum temporalium, primo enumeratur carentia libertatis, que absque dabo constituit irregularem quando durat, vt constat ex pluribus capitibus 54. dist. & ex 100 tit. de seruis non ordinandis, quia Ecclesiasticum statum, cuiusque honorem dedecet seruitutis humilitas. Dupli citer contingere potest seruum ordinari vel sciente, & non contradicente domino, vel illo ignorante, aut contradicente.

Si seruus, seu mancipium sciente, & non contradicente domino ordinetur in clericum, hoc est prima consuetudo, eo ipso manet liber, vt habetur expressis capit. si seruus, 54. dist. Neque amplius tenetur seruus suo domino deservire ex iustitia, quia supponitur absolute manus missis, iuxta cap. Nulli, & cap. quatenus 54. dist. Potest tamen dominus manu missionem concedere non absolute, sed sub ea conditione, vt postquam fuerit ordinatus in ministerio ordinibus non repugnant de seruitute domino. Vri supponi videtur in cap. Nullus de seruis non ordinandis, vbi seruus nolens domino Horas canonicas placere iubetur degradari. Neque in contrarium est cap. quatenus 54. dist. vbi dicitur nullatenus esse ad ordinem clericatus promouendos seruos, qui retento obsequio manus missi sunt, quia loquitur textus de retentione obsequij temporalis ordini clericali repugnantis, siquidem concludit Textus, nequando voluerint eorum domini, sicut de Clericis seruus Sic Glossa in dicto cap. Nullus. Et ibi Panormit. & Turrecremata. Suar. late expendens disputatio, 11. sect. 2. numero 4. & precipue numero 8. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 5. capite 8. num. 1.

Quod si ignorante domino, & a fortiori sciente, & contradicente seruus ordinetur grauer peccat, vt constat ex 100 tit. de seruis non ordinandis, quippe domino graue iniuriam irrogat, & graue detrimentum atrenat inferre. Verum si solum minoribus iniurietur, manet seruus sicut antea, vt tradunt omnes Doctores ex decisione textus in cap. de seruis non ordinandis, ibi: si seruus fugiens dominum suum, & ad gradus peruenierit Ecclesiasticos, decretum est vt deponatur, & eius dominus eum recipiat. Et ex cap. frequens 54. dist. vbi id expressis habetur.

Verum si maioribus ordinibus iniurietur domino ignorante, & a fortiori sciente, & contradicente, Episcopus ordinans conficius huius malitie, aut illo ignaro, qui testimonium perhibens, aut supplicauerit ordinari, obligantur domino satisfacere in duplum hoc est duplicem seruum loco serui ordina-

ti reddendo, vel duplicatum pretium illius quod estimatur: quam obligationem estimat Suar. disp. 11. sect. 3. adesse ante iudicis sententiam, quia hanc est lex dispositiua, vt obligetur dominus seruum sic ordinatum dimittere. Sed recte us placuit contrarium Bonac. disp. 7. q. 2. p. 4. num. 3. quia opus non erat duplicatam satisfactionem Episcopo ordinanti, aut ordinationis mediatoribus indicere, vt dominus seruum ordinatum dimitteret. Satis enim erat, si integram satisfactionem iure nature debitam prestare obligarentur. Ergo illa duplicata satisfactio in poenam delicti committi statuitur, ac proinde iudicis sententiam saltem declaratoriam delicti exigit. Quod si hanc duplicem satisfactionem non exhibuerint non liberatur seruus, neque dominus tenetur illum dimittere. Sicuti deciditur capit. si seruus absente domino 54. dist. Et ibi Glossa, & Panormit. in capite 2. de seruis ordinandis.

At si Episcopus ordinans, & alij omnes ignari fuerint seruitutis, tenetur ipse seruus hanc duplicem recompenationem facere, vel saltem reddere vicarium pro se aequalem, vt dicitur in cap. ex antiquis 54. dist. Quam satisfactionem si prestare non poterit, & ordinatus fuerit subdiaconatu, vel diaconatu tantum, redigitur in seruitutem, vt domino obsequatur in omnibus ministeriis que ordinem susceptum non dedecant, Argum. d. cap. ex antiquis, & notat Suar. disputat. 11. sect. 3. num. 3. & 10. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 2. p. 4. num. 3. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 17. Debet tamen dominus intra annum a die scientie ordinationis computandum repetere suum seruum, aliam manebit liber, interim tamen ordinum susceptorum vltus ei interdictus est. Sicuti aliis relatis comprobatur Sayr. lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 4. & 5. Suar. supra. Reductus vero in seruitutem antiquam omni privilegio clericali nudatus est, & omni sacrorum ordinum vsu priuatus.

Potest seruus in Presbyterium ordinatus domino ignorante, vel contradicente non reduci in seruitutem, etiam si domino integra satisfactio fieri non possit sed peculium amittit, & domino reddit ex dicto cap. ex antiquis. Quod si peculium non habuerit obligabitur satisfacere in ministeriis sui officij iuxta textum in cap. frequens, & cap. ex antiquis 54. dist. Quod, vt inquit Suar. disp. 11. sect. 3. a num. 3. statum est tum in reuerentiam Sacerdotalis ordinis. Tum quia illud ministerium est aliud, & vtilius domino, & ideo in re ipsa non grauius laeditur. Quamuis propter excellentiam ministerij, id non fiat per modum compensationis, quia res temporalis non potest in compensationem cum spirituali venire. Consentit Sayrus lib. 6. cap. 14. num. 6. Bonac. disp. 7. q. 2. p. 4. n. 3. Gaspar Hurtado difficult. 17. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. c. 8. num. 8.

Alii defectus libertatis irregularem constituit est obligatio rationem reddendi alicuius administrationis a Republica accepta, qualem habent Thesaurarij, Depositarij, Procuratores, Actores, Executores, Aduocati, Magistratus, Iudices rerum temporalium: dum enim illa munia exercent ab ordinibus repelluntur partim in honorem status clericalis, quem dedecet harum rerum administratio, partim ne Ecclesia dolo fauere presumatur, quod committere presumuntur qui durante hac administratione ordines suscipiunt, quippe creduntur non amore diuini obsequij, sed fugiendi ratiocinia ordinibus initiari: sicuti colligitur ex capite vnicuique de obligatis ad ratiocinia, & ex capite 2. & 3. dist. 51. & capite 3. dist. 54.

Hanc irregularitatem extenditur ad eos qui alicuius persone priuata non miserabilibus administrationi obligati sunt, vt sunt tutores, curatores, procuratores pupillorum, vt constat ex supradictis textibus, cap. de obligatis ad ratiocinia, & c. 3. dist. 54. & docent omnes. Quinimo extendi debet ad eos seruos originarios, & alicuius qui suis dominis personam obsequij obligantur. Item ad feudatarios qui ratione possessionis habitae obsequium personale exhibere suis dominis tenentur. Vti colligitur ex cap. admittuntur, & cap. generalis dicta 54. dist. quia hi omnes sunt administrationis rationem reddere tenentur, vt tradunt ex communi sententia Sayrus lib. 6. cap. 14. num. 8. 9. & 12. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. c. 8. num. 2. & 3. Bonac. t. 1. disputat. 7. q. 2. p. 4. numero 4.

Solum est dubium, an si deponant administrationem, tamen ratiocinam illius non reddiderint ad ordines possint accedere? Affirmare videtur Glossa & Panormit. in cap. vn. de obligatis ad ratiocinia, Toler. lib. 1. c. 60. eo quod in c. 1. Ne Clerici, vel Monac. & c. 1. & 21. q. 1. supradicti arcuntur ab ordinibus nisi officio finito. Sed contrarium merito docuit communis sententia, teste Suar. disp. 11. sect. 3. n. 11. Sayr. lib. 6. cap. 14. num. 5. Bonacina disputat. 7. q. 2. p. 4. num. 4. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 18. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. cap. 8. num. 3. quia in dicto cap. vnico, vtrumque requisitum est, & quod dicta administratione abstinere, & quod illius rationem reddiderint. Praterquam quod precipue obligacionem reddendi administrationis rationem, ab ordinibus repelluntur.

9 Illud est certum in quo etiam oppositæ sententiæ Doctores conveniunt, si finita administratione tibi moveatur lis de dolo, nequaquam potes ad ordines promoueri aut finitam litem. Argum. cap. i. tit. 8. 1. dist. & ibi Glossa, verbo obrepisse. & Archidiacon. Debet tamen taxari tempus intra quod questio decidatur, & interim fit per Episcopum promouerit, ipse tenetur in tui defectum satisfacere. At tempore designato elapso, & actore nihil probante ordinari poteris: ut ex communi notat Sayrus dicto lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Idem quod dictum est de eo cui lis mouetur de dolo ob administrationem depositam, dicendum est si in prociudicium sit, ut moveatur, aut manifestum sit de dolo teneri, ut bene aduertit Sayr. supra ex Glossa in d. c. unico, verbo ratiocinia de obligatis ad ratiocin. quia hæc pro eodem reputantur.

10 Secundò certum esse debet, si administratione deposita fideiussorem idoneum exibeas, qui rationem administrationis promittat redditurus, & debita soluturus in tui defectum poteris ad ordines promoueri, quia cessat doli præsumptio. Et idem est, si bonis cesseris, dummodo hæc cessio in dedecus status Ecclesiastici non cedat. Sicuti hæc adnotantur Panormit. in cap. unico num. 60. de obligat. ad ratiocinia. Archidiacon. in cap. præterea. §. 1. dist. Maiol. lib. 2. de irregular. c. 11. n. 14. & 2. Sayr. lib. 6. thesauri, c. 14. num. 11. Bonac. disp. 7. q. 2. par. 4. num. 4. & §. 5.

11 Tertio certum debet esse deposita administratione, & illius ratione reddita te ab ordinibus non esse repulsum, esto debita ex administratione contracta non solueris, quia nullibi ob obligationem debiti soluendi exclusus es ab ordinibus, ut aduertit Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 2. Bonac. n. §. & in fine. Paul. Laym. dicto. c. 8. n. 3.

12 Quarto est certum, si obligatus sis ex mutuo, conducto, deposito, promissione, emptione, venditione, aliove contractu nullam administrationem continente reipublica, vel priuatae personæ ad reddendam rationem ab ordinibus non acceris, quia iis tantum qui ad ratiocinia occasione alicuius administrationis obligati sunt irregularitas indicitur: & cum hæc sit dispositio penalis non debet ad alios casus extendi. Sicuti tradit Glossa in cap. præterea verbo functionibus. §. 1. dist. Panormit. cap. un. num. 10. de obligatis ad ratiocin. Maiol. lib. 2. de irregular. cap. 1. num. 9. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 1. & §. seqq. Bonacina disp. 7. q. 1. p. 4. num. 3. Excipe nisi mota fuerit lis de dolo; quia eo casu abstinere ab ordinibus debes, quousque lis finitur, vel actor non probauerit dolum intra tempus à iudice designatum: ut aduertit Suar. & Bonac. loc. alleg.

13 Ab hac doctrina excipiuntur regij consiliarij ad causas ciuiles iudicandas statuti ex tacita concessione Pontificis, seu consuetudine, aut privilegio, quia eorum officium non videtur ordinem clericalem dedecere. Sicuti tradit Panormit. in cap. clericis, num. 10. Ne clerici, vel monachi. Cap. Non est de voto. Salcedo præc. cap. 61. Gregor. Lopez, leg. 4. tit. 6. par. 1. Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 19. Galpar Hurtado de irregular. difficult. 18. in fine. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 8. num. 4.

14 Notanter in superioribus dixi irregulares esse verè temporalium administratores etiam alicuius priuatae personæ non miserabilis, nam ob administrationem rerum Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ qua talis est, & ob administrationem, quæ per se spectata opus sit pietatis, & misericordiæ, qualis est esse tutorem, vel curatorem pupilli, vel minoris indigentis, procuratorem viduæ humano subsidio destitutæ ab ordinibus non repellitur. Argum. cap. 1. Ne Clerici, vel Monachi. & cap. monachi 16. q. 1. Cap. peruenit. dist. 7. 6. Cap. indicatum 89. dist. & tradit ex communi Panormit. & alij in d. cap. un. de obligatis ad ratiocin. Maiol. lib. 2. de irregular. cap. 11. num. 9. Sayr. lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Suar. disp. §. 1. sect. 3. num. 17. Bonac. disp. 7. q. 2. p. 4. num. 4. Layman. c. 8. num. 3. Galpar Hurtado difficult. 18.

PUNCTVM XIV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione auctoritate publica facta.

Hæc irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis dicitur, quia Iudex sententiam sanguinis proferens, & illam exequentes repræsentare non possunt perfectam lenitatem, & mansuetudinem Christi Domini, qui non aliorum sanguinem fudit, sed proprium fundi permisit in totius mundi redemptionem. Sed qui multi sunt qui his sententiis immiscetur: de omnibus est sigillatim dicendum, ut videamus qua ratione contrahant hanc irregularitatem, vel ab illa excusentur.

§. I.

De Iudice, & Assessore.

- 1 Iudex sententiam homicidij, vel mutilationis ferens, irregularis est.
- 2 Eadem irregularitate innodatur assessor.
- 3 Ex eo quòd Prælatus Ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens, constituit iudices, & ministros, ut causam sanguinis exequantur, non est irregularis.

Præcipua persona in hac materia est Iudex sententiam homicidij, vel mutilationis ferens, de quo manifestè constat irregularem esse. Cap. aliquantos §. 1. dist. & colligitur ex variis textibus, in quibus præcipitur, ne sententia sanguinis ab Ecclesiasticis iudicibus infligatur. Cap. in Archiepiscopatu de Receptoribus. Cap. litteris de excessibus. Prælatorum. Cap. sententiam sanguinis. Ne clerici, vel monachi, & alij textibus 234. 4. & 8. Quocirca cum Iudex Ecclesiasticus alicum dignum morte inuenit, si Clericus est illum degradat, & brachio seculari remittit, ut iuxta qualitatem delicti cum iudice, & sententiam proferat, ac tandem exequatur. Non enim Iudex Ecclesiasticus sententiam sanguinis proferat, sed proferendam, & exequendam remittit seculari iudici. At quia hæc remissio cum illis circumstantiis censetur quædam cooperatio ad mortem prioris ratione, quàm si furem detineret, vel auctoritate publica ad supplicium deferret; ea de causa apud iudicem secularem intercedit, ut citra mortis periculum circa eum sententiam moderetur, hoc est misericorditer se cum illo gerat, iuxta textum in cap. nouimus de verborum significat. & leg. regia 60. tit. 6. part. 1. quam intercessionem apponit non ut sententiam mortis impediatur, sed ut significet quantum est ex parte sua, illam non procurare. Hæc igitur intercessio, ne appositæ liberati Iudicem ab irregularitate admittunt communiter Doctores Couarrua. Clement. §. furiosus 2. p. 4. §. 1. num. 6. Suar. disp. 47. sect. 1. num. 11. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 4. Coninch. disp. 18. dub. 10. numero 91. Auila 7. de censur. disp. 5. sect. 2. dub. 2. Bonac. disput. 7. q. 4. p. 1. numero 3. & alij passim. Inquisitoribus verò hereticæ præiudicis hæc intercessio necessaria non est, quia tantum illis prohibita censetur mortis, seu mutilationis executio, non tamen illius sententia, ex Bulla quadam Pauli IV. concessa 29. Aprilis, anno 1557. quam Pius V. confirmauit, & extendit ad omnes Inquisitores, Commissarios, Vicarios, & Consultores, sicuti referunt Pegna direct. inquisit. 2. p. comment. 20. Henric. lib. 14. de irregular. cap. 12. num. 5. Auila supra. Vnde possunt inquisitores inflare pro executione sententiæ, si casu negligenter fuerint iudices seculares. Sicuti aduertit Medina lib. 1. sum. cap. 11. §. 10. Tabiena verbo irregularitas 2. p. §. 13. Henric. & Auila supra.

Assessor Iudicis siue Ecclesiastici, siue secularis sententiam sanguinis proferentis eadem irregularitate, ac Iudex innodatur, quia compert personam iudicis sententiæ defectum supplet. Sicuti ex communi aduertit Sayrus dicto cap. 16. numero 4. Paul. Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. capite 7. numero 1.

Ex eo autem quòd Prælatus Ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens constituit iudices, & ministros, ut causam sanguinis iudicent, & exequantur iuxta leges, & iuris dispositionem, nullatenus irregularis est, tametsi hæc ministrorum constitutio, & designatio pro casu aliquo particulari fiat; quia non proxime, & immediatè morti cooperatur. Sicuti notantur. Glossa cap. ex litteris. verbo ne iudicent. & ibi Abbas num. 11. Ne Clerici, vel Monachi. Molin. 3. disp. 8. n. 2. Auila 7. p. de irregular. sect. 2. disp. 5. dub. 4. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. conclus. 3. Coninch. disp. 18. n. 91. Galpar Hurtado de irregular. difficult. 11. num. 42. Et colligitur aperte ex cap. ult. Ne Clerici, vel Monachi in 6. secus esset si Prælatus mandaret iudici à se designato, ut sententiam sanguinis hoc, vel illo casu proferret, quia eo mandato directè morti cooperatur. Sed quia non cooperatur ut minister publicus, sed ut persona quædam particularis, cui cooperatio directæ ad mortem interdicta est, idèd eius irregularitas ex hoc mandato contrahitur, potius est ex delicto quàm ex defectu lenitatis. Quod sine dubio verum est, si ipse Prælatus sententiam sanguinis proferret, eamque iudici à se designato mandaret exequi; quia illa sententia ex defectu iustitiæ & ceteris est nulla & iniusta, & consequenter illius executio ut bene notantur Henric. lib. 14. cap. 12. num. 6. Auila 7. p. de irregular. disp. 5. sect. 2. dub. 4. conclus. 3. Paul. Layman. dicto capite 7. conclus. 3.